

Locuint'a Redactorului
ni
Cancelari'a Redactionii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii iramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenume r ațiūno
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a
Pre șase lune . . . 6 „ „
Pre anulu întregu . . . 12 „ „

Pentru Roman'a :
pre an. întregu 40 Lei n. — 16 fl. v. a
„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „

Pentru inserțiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiesca care publicatiune separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Pest'a, 25.13 nov. 1869.

Barbatii politici d'in Austro-Magiari'a, cei ce au puterea la mana, au afirmatu si afirma neincetatu, că intentionile lor sunt curate, că ei n'au nece-decātu cugete de cucerire si că nu dorescu decâtu ea sistemulu lor să se intareasca in pace si relatiunile lor interne să se consolideze fără impedecare, in fine, că ei sunt departe de a voi a produce revolutiuni, cari ar' fi spre stricatiunea lor si a imperiului lor.

Acesti politici aru trebui inse să scia, că nu poporele facu revolutiunile, ci că ele sunt impinse la acte subversive prin necesitatea si pericolulu, ce lu casiuna guvernele. Poporele nu au nece candu voi'a d'a se macelari unele pre altele, inse daca ele voiescu a scapà de unu periclu, produsu de guverne, prin altu periclu voluntariu, acést'a nu este vin'a lor, că ci legea naturei impune flacarei fiintie d'a se aperi contr'a pericolului.

Să esaminâmu in scurtu, daca aliantia magiariloru si a nemtilor nu este ore unu periclu adeveratu pentru multimea poporeloru de sub dinasti'a absburgiloru, si daca acea aliantia nu a contienutu, inca la inceputulu ei, semburile unei revolutiuni infortorie carea, pana ce va durà situatiunea actuala, amenintia la totu momentulu cu una ruina, cu una resturnare d'ntre cele mai infricosiate, spre daun'a irremparabile a intereselor atātu publice câtu si private. Unu esameniu scurtu este de lipsa cu atātu mai vertosu, că-ci se afla multi si, ace'a ce e tare dorerosu pentru noi, chiar si între fratii nostri d'in Romania, și bera, — precum amu avutu ocaziune d'a ne convinge mai de curendu, — cari sunt mai aplecati a crede raporturiloru guvernelor nostre austro magiare decâtu noe insi-ne. Să vedemu dara.

1. Este chiaru ca lumin'a sorelui, că d'ntre mai multe popore ce traescu la olalta sub cas'a absburgica, doue, adeca magiarii si nemtii, s'au aliatu pentru a domni a sup'r'a celoru-l-alte. Acést'a se vede d'in numele imperiului precum si d'in esistintia celoru doue guverne, cari concentreza tote in Pest'a si in Vien'a.

2. Legea relativa la nationalitati, a nume cea d'in Ungari'a, nega esistintia altor natiuni pre teritoriulu Ungariei, afara de esistintia natiunii *unice si indivisibile*, carea este cea magiara.

3. Acést'a aliantia injusta, nu numai că nu este vorba gola, ci ea este pusa in valoare cu tote consecintiele sale rigurose si severe. A nume, câtu pentru terenulu culturai spirituali, statulu nostru nu infintieza nece unu institutu nationalu romanu său in favorulu altei natiuni, ci se ingrisesce numai de respandirea culturai magiare, si asiè romanulu, in urm'a culturai straine ce i-se dă, este silitu volens-nolens a se adapà cu spiritulu magiaru, spre vatemarea sentimintelor sale celoru maisacre; aci vinu apoi tote institutule magiare pentru ori-ce scopu, fia agronomicu, fia comerciale, cari nu au alta tendintia decâtu a magiarisà si a stirpi, prin urmare, totu ace'a ce este naturalu si inviolabilu. Ce se dîcemu despre armata carea, de una parte, este comuna, numita austro-magiara, in favorulu ambeloru părți aliate, era de alta parte Magiarii inca au una armata deosebita pentru ei, numita a honvediloru, compusa d'in romani, serbi, etc., inse sub oficeri si comandanti magiari.

4. Numele natiunii romane si a celoru-l alte natiuni nu occure de locu in actele publice, ci numai numele magiaru.

5. Totu in urm'a acelei aliantie, Transilvani'a si-perdù autonomi'a si deveni parte integrante a Ungariei, prin despretiurea opiniunii publice, carea nu inceta d'a fi alarmata d'in caus'a atacului ce i se dede, candu prin arbitriu se desfiintia legi valide, sanctionate prin vointia poporului romanu d'in Transilvani'a si a Marelui său Principe.

6. Confinierele militari, unde locuescu Romani, Serbi si Croati, inca sunt periclitate d'a deveni preda aliantiei

austro-magiare, că ci ele se incorporeza cu incetulu in teritoriulu magiaru; vocea si vointia lor sunt despretiure cu totulu.

Să ni spuna ori-ce omu cu mintea sanetosa, ce armonia este între faptele insirate a le barbatiloru politici austro magiari si între intentionile lor de pace si de consolidare, ce pretindu a avè? Nu sunt ore provocatoric, in cea mai mare mesura, acele fapte? Nu contienu ele simburile unei revolutiuni cumplite? Nu este ore una nebulia, candu adversarii nostri dîcu: „Noi voimu pacea, inse sub conditiunea, ca să vedemu romani prepediti, cari renuncia la esistintia loru nationala, la cultur'a si dezvoltarea loru nationala; noi voimu pacea, inse numai asiè, daca veti face totu ce vomu dîce noi.“

Cine agiteza dara? Cine provoca la revolutiuni? Natiunile supuse tiraniei, au insa-si tirani'a? Cine face dara revolutiunea, sclavulu care voiescu a scapà de oprimerea brutale, său domnulu, care trateza pre de-a propele său ca pre vita? Recaseigarea libertatii este ore revolutiune, si apesarea libertatii este ore una fapta a pacii?

Pana ce faptele politiciloru austro-magiari voru fi in contradictiune flagrante cu vorbele lor; pana ce ei voru jocà numai rolulu lupului fatia cu mielulu; pana ce ei se voru servi de arm'a minciunei pentru a-si ascunde intentionile rentatiose; pana atunci va fi pururea constatatu, că ei sunt acci-a cari provoca disordine, resturnare si revolutiune, si nece decâtu noi, cari pretindemu ace'a ce este alu nostru.

Interpelatiunile deput. Ales Romanu

adresate ministriloru de justitia si de interne in sied. d'in 22 nov. a Camerei represintantiloru Ungariei. *)

Interpelatiune

că tra ministrulu de justitia.

Considerandu că procesele urbariali intentate de bar. Carolu Apor, — in urm'a doctrinei sale famose, ratecite si periculose cunoscuta sub numele de „hereditas siculica“ si in urm'a aplicarii false a patentei imperatesci dto 21 iuniu 1854 relativa la Transilvani'a, — in contr'a mai multor iobagi d'in teritoriulu secuiescu, nu au fostu decise in intielesulu §§. 3 si 18 ai patentei memorate, nece dupa procedur'a determinata in §. 86 ei, in contr'a legi, dupa §. 20, ca-si cum improcesuati aru fi fostu arendasi său contractualisti, si că acele procese nu s'au decisu in favorulu actorelui pre calea ordinaria a legi, nece prin tribunale constitutiunali, ci prin tribunale delegate de Schmerling si Nádasdy-Reichenstein spre ruin'a totale a respectiviloru: anume intrega comun'a Tofaleului, prin esposesiunarea sa totale, deveni la sapa de lemnu si asemene sorte astepta in curendu si pre locuitorii d'in Csikfalva si Tatárfalva;

considerandu mai de parte că, dupa mintea sanetosa, dupa conceptulu dreptului si alu justitiei eterne, ordinatiunea emisa prin ministrulu de justitia in 11 aprile si 12 aug. 1868 are a se estinde cu asemene putere preste totii iobagii d'in teritoriulu secuiescu;

intrebu cu totu respectulu pre Dlu ministru de justitia, daca este aplecatu a dispune, ca ordinatiunile sale proprie dto 11 aprile si 12 aug. 1868 să se estinda a sup'r'a toturor proceselor urbariali de pre teritoriulu secuiescu, fia decise, fia in decurgere, si respective ca aceste procese să se reasume?

Presintata prin
Alesandru Romanu
deputatu alu cercului electoralu de Ceic'a in comitatulu Bihariei.

Presiedintele: Se va comunica ministrulu de justitia.

*) A se vedè in pr. tr raportulu siedintiei dietali de la 22 nov.

Alesandru Romanu: Am inca una interpelatiune (Sgomotu. Sè audimu!). Daca atare tienutu devine preda elementelor naturei, guvernulu dispune numai decâtu ca, dandu mana de ajutoriu, să aline reulu si calamitatea; elu este detoriu a face acést'a cu atātu mai vertosu atunci candu, ca in casulu de facia, calamitatea nu este produsa prin elementele naturei ci in urm'a relei administratiuni a justitiei. Me miru dara că, la telegramulu, — care fiindu de notorietate publica, este de prisosu a-lu memorà, — adresatu prin 300 de locuitori esposesiunati d'in Tofaleu comisariulu regescu d'in Transilvani'a, acestu-a respunse, că „elu nu pote dispune, pentru că puterea este la ministeriu.“ Nu se pote sci, care este cerculu de activitate alu acestui comisariu regescu in Transilvani'a; se pare, că tota activitatea lui este forte misteriosa, că-ci nu se pote audf nimica despre d'ins'a; terminulu activitatii sale inca chiaru asiè de putienu se pote prognostica ca-si espiarea misiunii comisariulu regescu in comitatulu de Hevesiu. Dreptu că, spre alinarea sortii celoru nenorociti, ca filantropu, a daruitu si elu 20—25 de florinti, intrebu inse pre onorabilulu ministriu că, dupa ce in telegramulu datatu de la 10 octobre se dîce: „de optu zile suntemu scosi la drumulu tierei“, si dupa ce deregatori'a politica a demandatu acelor nefericiti ca să parasesca chiaru si drumulu, amenintiandu-i că li va arde sdrentiele, intrebu, dîcu, ce a facutu de la 10 octobre in coce guvernulu in favorulu acelor miseri, miseri intr'adeveru, ace'a ce apare si d'in impregiurarea că baronulu Apor a acseptatulu cedipulu, candu locuitorii si-au scapatu a casa tota recolt'a anului, si numai atunci i atacă cu esecutiunea si lasă a li-se licità nu numai tota averea ci, fia disu cu respectu, chiaru si gunoiulu (adunatu pentru ingrasiarea pamentului.)

Mi permitu dara a adresà ministeriulu de interne urmatori'a interpelatiune (Oratorulu ceteasca precum urmeza):

Interpelatiune

că tra ministrulu de interne.

Considerandu că este de notorietate publica, cumcă intrega comun'a Tofaleului fù esposesiunata in favorulu baronului Carolu Apor, presiedinte alu tablei regesci in Transilvani'a, si că 300 de cetatieni remasera nu numai fără avere ci si fără acoperementu in tempu de ierna;

considerandu, că mai multi d'ntre acesti nefericiti, cari stau de la 2 octobre sub cerulu liberu si langa drumulu tierei, au moritu in urm'a miseriei;

Rogu cu totu respectulu pre Dlu ministru de interne să binevoiesca a-mi dà lamurire, cum s'a potutu intemplà, că de atāt'a tempu incoce ministeriulu de interne n'a facutu vr'o dispusetiune nece pentru a provedè pre acei nefericiti, nece pentru a-i pune sub acoperementu?

Presintata prin
Alesandru Romanu
deputatu alu cercului electoralu de Ceic'a in comitatulu Bihariei.

In caus'a Tofaleniloru.

Interpelatiunile facute in siedintia de la 22 nov. a camerei deputatiloru in caus'a nefericitoru de Tofaleni au produsu una viua sensatiune in membrii camerei. Mai tote foiele opusetiunali constata acést'a, ba „Magyar Ujság“ de la 25 nov. publica intrega motivatiunea interpelatiuniloru d'in cestiune. Numai foiele guvernamentali observa tacerea pescelui. Foi'a oficiale ung. se marginesce a publica singura interpelatiunea fără vre-unu comentariu. Pentru ce acést'a reserva? candu „Monitorulu“ d'in Bucuresci iè sub scutul său pre barbarulu Apor? Lumin'a si vocea adeverului le au amutitu ore, fiindu-că li este rusine a-lu recunosce; a recunosce blamulu justitiei unguresci, a recunosce, că celu ce stă asta-di in fruntea justitiei d'in Transilvani'a, este unu neomu?

Dar' se vedem ce dice „Magyar Ujság“ de la 23 nov. cu privire la efectul interpelatiunilor memorate :

„Afaceria lui Apor, devenita acum un adeverat scandal, ajunsă în fine și în camera deputatilor. Alexandru Romanu substernă una petitiune în numele Tofalenilor deveniti la sapa de lemn. Fia-ni iertatu a retacè deslucirile ce le am auditu de la elu cu privire la neumanitatea condamnata de iritatie și scandalisatiunea generale. A fostu piperiu sub nasulu guvernului, de care a si stranutat a maru! Dar' ce e si mai reu! Insu si Franciscu Deák s'a scolaru de pre banc'a sa si s'a pusu cu una facia intrebatoria d'inaintea lui Baltasaru Horváth (min. de justitia.) Acestu a sucit d'in umere, aretandu la una legatura de acte pre nes'a s'a. Ce se insemne aceste? Dora nu chiaru ace'a, cã guvernulu, impedeacu de mai multe respecte, n'a potutu face pana acum nemica; dar' indieru, fotoliulu se elatina în tote pãrte, acum e silitu se guste d'in pom'a cea neplacuta? — Pana aci la alegerile de deputati si altele: „finis sanctificat media.“ Este unu principiu bun si alta nimicu! Mai bine va fi daca respectivulu (Apor) va fi aplicatu intr'unu oficiu mai inltu, — numindu-se în loculu lui Hengelmüller sêu Kossalko, nascutu intr'una dî cu elu.

„D'in un'a d'intre interpelatiuni am invetiatu si altu-ce-va, adeca nu numai, cã constitutiunea ungaréca s'a restituitu, ci si ace'a ce Romanu ni o spune cu cuvintele aceste: „amu capetatu inca si adausu, adeca quot'a si detoriile de stat“, la ce dîn'a justitiei a respunsu suridiendu: „tu ai dîsu.“

„Multoru-a inse nu li-a placutu nece-de-cum ace'a ce elu a dîsu la unu bunu apropos, cã: „aristocrati'a transilvana este ace'a, care au esplotatu pana acum tote sistemele de guvernamentu.“ Dieu, acésta s'ar' fi potutu dice intr'unu totu si mai blandu, de esemplu asiè: aristocrati'a transilvana au traitu în bunã amicitia cu tote sistemele de guvernamentu. . . De almintre-a intrerumperile si strigãrile iritate, cã: a nimeritu! Si atunci tote sunt bine.

„Nefericiti' esilati d'in Tofaleu inca sunt totu sub cerulu liberu, fãra casa, si ministrii sunt inca

Man'a lui Andrassy in Bucuresci.

„Monitorulu romanu“ d'in Bucuresci a trebuitu se ne spuna ace'a ce nece diurnalistic'a opusetiunale magiara, ba nece chiaru cea oficiale n'a cutezatu se ne spuna. Este vorba de caus'a celebra a Tofalenilor.

Casulu de la Tofaleu a esacerbatu în cea mai mare mesura chiaru si pre magiarii binesentitori, cari mai pastreza unu sentimentulu de justitia celu putienu în afacerile de natura privata. Diurualele opusetiunale magiare „Hon“, „Ellenör“, „Magyar Ujság“, „Magyar Polgár“ etc. au condamnatu cu una voce pre baronulu Carolu Apor pentru fapt'a sa inhumana, esposesiunandu pre una comuna intrega.

Insu si „Pesti Napló“, diurnalu guvernamentalu magiaru în Pest'a, marturisese, de si cu rusine, intr'unu articlu alu sêu mai de curendu, cã „Enrop'a civilisata va trebui se se mire, cum se pote, ca în Ungari'a se se esposesiuneze comune intregu?“

Foi'a oficiale magiara „Buda-pesti Közlöny“ a vedutu de bine a tacè pana asta-di, convinsa de siguru, cã este pecatu a escusa una fapta, ce o-a condamnatu opiniunea publica a Ungariei, opiniunea publica a Magiariloru, Romaniloru, etc. etc.

Asiè dara numai guvernulu d'in Bucuresci a trebuitu se fia umilitu prin Dlu Andrassy pana acolo, ca se apere pre baronulu Apor, pre care n'au potutuse-lu apere nece chiaru cei mai terribili adversari ai nostri politici, adeca fratii Magiari. Nu, fratii magiari au condamnatu celu putienu fapt'a brutale a conationalului loru Apor.

Noi amu publicatu chiaru si actele oficiale relative la procesulu baronului Apor contr'a Tofaleniloru, precum sentimentele tuturor tribunaleloru, donatiunea d'in 1607 a lui Sigismundu Rakoczy, fassiuile martoriloru, conscriptiunea d'in 1819/20, — tote aceste dovedescu, cã Tofalenii n'au fostu nece arendasi nece contractualisti, ci coloni, cu dreptulu de rescumperare d'in fundulu tierci, destinatu pentru despagubirea proprietariloru feudali; amu publicatu totu ce amu astatu mai importantu în diurnalele magiare despre procedur'a orribile a lui Apor fatia cu nefericiti' Tofaleni; s'a potutu convinge dara ori-cine, care traese, cugeta si petrece cu atentiune evinemintele mai importante a le dîlei, cã nu noi singuri ni-am, radi-

catu vocea pentru a reprobã fapt'a cruda a lui Apor, ci cã insa-si diurnalistic'a magiara, — carea d'altmintrea în cause nationale ni este adversaria si inimica, — ni a venit intr'ajutoriu, reprobandu si ea, d'impreuna cu noi, barbari'a, inhumanitatea si crudimea unui omu fãra anima si sufletu.

Cu tote aceste, unu guvernulu romanu d'in Bucuresci n'a cetitu nimica, n'a auditu nimica nece de la noi, nece de la „Romanulu“, „Traianu“, „Democrati'a“, „Trompett'a Carpatiloru“, „Adunarea Nationala“, etc., cari tote au descriu cu colori viue casulu de la Tofaleu.

Nece unu diurnalu n'a dîsu, cã Tofalenii s'ar' fi opusu esecutiunei sentimentiei; acésta nimene nu o-a dîsu, nece chiaru conationalii D. Apor. „Monitorulu romanu“ d'in Bucuresci a trebuitu dara se ni spuna ace'a ce nu sciea nimene, nece organe oficiale nece omeni particulari d'in Transilvani'a si Ungari'a, cari au vediatu cu ochii loru esecutiunea sentimentiei de esposesiunare în Tofaleu.

Acc'a ce n'a cutezatu se face Dlu Andrassy în Pest'a, adeca se numesca pre Tofaleni renitenti, a poruncitu se se face în Bucuresci, si s'a facutu; da, s'a facutu, cã-ci altmintrea nu ne potemu esplica fapt'a. Foi'a oficiale magiara a fostu silita se taca d'inaintea portarei loiali a Tofaleniloru fatia cu sentimentia pronunziata prin tribunale, singuru „Monitorulu romanu“ d'in Bucuresci a trebuitu se sufera umilirea si batu-jocur'a, de a numi, în urm'a poruncei guvernului magiaru, pre Tofaleni nenorociti, cari suferira esecutiunea cu cea mai mare blandetia si abnegatiune, „renitenti.“

Pentru ce n'ati tacutu, Die Cogalniceanu, daca n'ati potutu se cunosceți si se studiatu caus'a Tofaleniloru? Nu cum-va a tramisu guvernulu magiaru în misiune politica pre cine-va la Bucuresci, carui a i-ati datu credite mentu? Nu cum-va acelu comunicatu oficiale relativu la casulu Tofaleniloru, despre care ni vorbesc „Pesther Lloyd“, precum se va vedè mai la valc, s'a tramisu d'in Pest'a de-a dreptutu la Bucuresci pentru a fi publicatu în „Monitorulu romanu“? În ambele casuri, este tristu, daca guvernulu romanu voiesce a avè fantan'a vietiei sale la Pest'a si nu în inimele Romaniloru.

„Fia ca noi se nu avemu dreptu în presupusetiunea nostra, cã-ci singuru „Pesther Lloyd“-ulu de la 23 novembre, editiunea de sera, ne inspirã temerile indicate; fia ca ace'a ce dice „Pesther Lloyd“-ulu în corespondenti'a sa datata d'in Bucuresci, 17 novembre, se nu fia adeveru.

Nu ni remane dara decãtu a pune sub ochii cetitoriloru nostri ace'a corespondenti'a, precum urmeza:

„Bucuresci, 23 novembre. Casulu esposesiunarelei de la Tofaleu, care, precum vi-am anunziatu la tempulu sên, fû esplotatu, de press'a de aici, ca unu mediuocu bine venit, pentru a latî ur'a contr'a Unguriloru, a miscatu în fine si pre guvernulu de aici, ca se publice urmatoriulu comunicatu oficiale:

„Procesulu d'intre Aporu si posesorii d'in Tofaleu cari afirmara, cã nu sunt contractualisti ci proprietari, fû decisu, prin sentimentia judecatoréca, în favorulu celui d'antãiu. D'in caus'a renitentiei condamnatoru, sentimentia fû esecutata prin asistentia puterei administrative. Barõnulu Aporu a dechiaratu mai tardiu, cã, cu tote cã elu are dreptu deplinu si constatatu prin sentimentia judecatoréca, totu-si voiesce a-i lasã, sub tempulu iernei, neconturbati în locuintiele loru ca mai tardiu se alega între a remanè pre langa implenirea obligatiuniloru legali, sêu a se duce.“

Unu ordinu secretu.

Cine a cetitu cu diligenzia foiele ostrungure, si-a potutu face unu collectiune d'intre cele mai copioase d'in espressionile pline de ingamfare si despretiu, emise de politici ostrunguri la adress'a Romaniei libere, mai alesu candu Ionu Brateanu erã la putere.

Unu statu de a trei-a ordine, dependinte, micu, nepotiosu si chiaru „miserabilu“ — diceau foiele ostrungure — ce pote face elu în faci'a unui imperiu ca celu ostrunguru, pre langa tote opiniãrile tetiunariulu de Brateanu?

E bine, conformu conceptelor sustienute de politici ostrunguri cu privire la statulu romanu, acestu-a, dupa retrãgerea lui Brateanu, trebuesè fia si mai nepotiosu, mai pucinu periculosu pentru potericul imperiu ostrunguru.

Barbatii, ce stau asta-di în fruntea statului romanu, sunt omeni pacci, buni vecini ostrunguriloru Tetiunarii, revolutiunarii, republicanii etc., nu mai au în despusetiunea „arsenalulu“ descoperitu de comitele Beust.

Dreptu-ce ostrungurii, cari, pre langa tota „nepotintia“ statului romanu, mai aveau nescari banuele sêu temeri în contr'a lui, asta-di potu dormi în pace pre capitãiuulu celu m o l e alu omnipotintiei dualistice.

Romania libera este dominata de dîn'a leniscei.

Cum se ni potemu dara esplica faim'a comunicata dupa „Romanulu“ intr'una corespondenti'a d'in Bucuresci a diurnului ostrunguru „Pesther Lloyd“ de la 23 lun. curinte, cã ministeriulu ungaru aru fi emis unu ordinu secretu cãtra secuii d'in Transilvani'a, pentru ca acei-a se cãra de la d'insulu militã spre a se asecurã contr'a Romaniloru?

S'au spusu, dupa foiele ostrungure, intr'unulu d'in numerii trecuti ai acestui diurnu, cã mai multe scaune municipale d'in secuime au decisu intru adeveru a cere de la ministeriu mai multe batalione de honvèdi, si cã militã d'in Transilvani'a se sporesce.

Cumcã secuii nu sunt amenentiati de Romani, mai vertosu dupa-ce cestiunea controverseloru confinarie s'a decisu, precum afirma ungarulu „Hon“, în favoru Romaniloru, este afara de tota indoieala.

Ce scopu pote dara se aiba acelu ordinu secretu cu sporirea militiei ungure în Transilvani'a?

Nesce siopte rusinose, esite de ici de cole în capital'a Ungariei, inspirate pote de consciinti'a pecatoasa, respandeanu nu de multu temerea de una eventuale rescolare a Romaniloru d'in Transilvani'a. Ba chiaru si în diet'a d'in Pest'a s'au relevatu ast-feliu de suspiciunãri.

Romanulu este celu mai pacnicu, celu mai blandu si supusu poporu de pre lume; au doveditu-o acésta chiaru si atunci candu aveã titulu celu mai justu de a renunzia la acele calitãti de multe ori stricatiose pentru elu.

I-rapesci ultim'a bucata d'in gura, lu-golesci pana la osu, lu-arunci afara d'in casulu sa, lu-dai de prada tempestãtiloru, tote le comiti în contr'a lui; dar' elu nu se stinga de arm'a rechunarei, cã-ce este umanu pana la extremitate.

Apoi ostrungurii afirma, cã numai câti-va utopisti sunt malcontenti, poporulu, bunulu poporu, este multiamitu de darurile liberalissimei constitutiuni ostrungure.

E bine, ce aru potè dara se indemne pre omnipotentii d'in Bud'a-Pest'a, ca se indesufca a supr'a sermanci Transilvanie atãti „perde-tempulu“ si „manca-ndaru“?

Romania este pacnica, cutitulu dreptãtii ostrungure inca n'a ajunsu v i u l u în carnea Romanului transilvanu. De ce ve temeti dara, mari si atotu-poterici ostrunguri?

Am cercatu si combinatutote motivele, ce ni-arun potè dà respunsu la intrebãrile premise, si fine-finali am ajunsu la rezultatulu, cã ostrungurii n'ostri n'u-si ino capu în piele.

Széchenyi, Ddieu i-ierete peccatele, a scornitu ridiculos'a utopia a „marei natiuni magiare“, a „marelui imperiu magiaru de la mare pan' la mare.“ Kossuth celu esaltatu cugetã, cã cu degetulu sên celu micu elu va restornã lumea cu fundu'n susu, si estu-modu se apueã de lucrulu celu sangerosu, sperandu, cã laurii realisarei visuriloru celoru absurde ale contelni Széchenyi, voru decorã fruntea lui.

Dar' tote au fostu indaru.

Sortea a voitu, ca ungurii de asta-di, ca stapani ai dîlei, inca se aiba ocaziunea d'a aspira la acea cununa, dupa care Széchenyi si Kossuth s'au trudit indaru.

Nu cum-va si acelu ordinu secretu este un'a d'in espressionile indirecte ale acelei nebune aspiratiuni?

Romanii, în totu casulu, au se fia descepti si pregatiti la multe neacceptate] B.

Repriviri

a supr'a sinodului archid. gr-cat. de Alb'a-Jul'a, tinutu în 19-23 octobru 1869. *)

III.

Sinodulu archidiececi de Alb'a-Jul'a, ale carui lucrãri în articlii precedenti le atinserãmu asiè dîcundu numai „per summos apices“, cu totu dreptulu se pote privi si va fi privitu ca unu punctu verticale în desfasiararea destineloru bisericeii romane gr. catolice. Elu de una parte

*) A se vedè nr. 124, 126 si 128 ai „Fed.“

siè credem, puse capetu referintieloru nu pucinu destriamate d'in sinulu baserice nostre, si, prin consecintia, starei de totu nesigure a acestei-a; de alta parte dède unu inceputu prè imbucuratoriul mersului constitutiunale alu gubernarei nostre basericesci. Elu nu numai mangaiâ si multiamî pre cei de facia, ci totodata sternî in anitele loru cele mai frumose sperantie, atâtu prin maturitatea barbatésca si esemplarea ordine, ce domni in totu decursulu lui, câtu si prin tactic'a si preventori'a conducere d'in partea presidiului.

Patronii absolutismului eclesiasticu voru fi tare desamagiti. Ei, ca nesece liliaci ai noptiei, steteau la panda, pentru ca, in casulu vre unci neintielegeri escate, sè pota, intru bucuri'a loru reutatosã, numai decâtu bucinã in lumea larga si a aretã cu degetulu, cum prè veneratulu p. metropolitu prin convocarea sinodului si aprinse numai paie pre capu, venindu in contrarietate si neintielegere cu clerulu propriu. Ci negrele loru visuri nu se implenira, profetiile loru reuvoitorie remasera de minciuna.

Sinodulu trase asiè-dara campan'a de morte absolutismului in baserice nostra mai alesu si prin ace'a, cã decurse cu demnitate si in ordinea cea mai perfecta, asiè câtu precum se respicase odineora tramisulu lui Pyrrhu, cã in senatulu Romei siedu si se consultéza totu atâti a diei: intogma si Près. Sa nu potù a nu-si exprime membriloru sinodali recunoscintia sa, dicundu, cã „si Sântitãtii Sale Papei i-ar' face onore si i-ar' casiuã bucuria a presiedè unui sinodu ca acestu-a“.

Dara nu mai pucinu si presantia sa Metropolitulu prin parintésca condescintia si deferire, cu care intempina, ba preveni tote cererile si dorintiele juste ale clerului, ne intari in credintia, cum cã baserice nostra a dobenditu in Près. sa nu numai pre barbatulu doririloru nostre, dar' si pre implenitoriulu acestoru doriri.

Asigurarea Près. sale, repetita atâtu la cele doue mese date clerului, câtu si in siedintiele sinodali, precum cã „dorece intr'unu anu ca intr'altulu a ne vedè adunati in sinode“, membrii sinodali o primira ca unu gagiul alu inceputei reorganizãri si alu reformelor, de cari e asiè de seteosa baserice romana unita

Cãtra scopulu acum memoratu, sinodulu pregati calea intre alte si prin elaborarea legei electorali pentru conchiamarea congresului, in care lege clerulu intempina pre seculari cu deplina incredere fratiésca, sperandu d'in partea acestoru una asemine intempinare la tempulu sèu. Mai multa inca, Sinodulu se adoperã a si netedî si usiorã calea pentru fratii nostri coreligionari d'in diecesele sufragane prin amintirea doiosa si prin apelulu fratiescu indreptatu cãtra d'insii, incãtu acum numai de la d'insii depinde, a aretã de superfluu refugiulu la conclusulu sinodale privitoriu la cele 10 punete ale sinodului electorale d'in 1868; numai de la ei aterna, a mai suferi si de aici incolo cu unu indiferentismu neexplicabile cutari arbitraritãti anticanonice, ce si-batura jocu de asiedimentele constitutiunali ale baserice si-i casiuãna aceste atãte stricatiuni, — sèu a se alaturã falangei propagãtorie a confratiloru loru archidiecesani, spre a ne pune umeru la umeru si a lucrã ast-feliu cu poteri unite la reconstruirea muriloru Jerusalimului nostru.

Cele-alalte propuneri si initiative luate de sinodu, éra mai anumitu cele ce se referesca la codificarea legiloru nostre basericesci, la elucrarea unui dreptu canonicu, si a unei istorie a baserice nostre, potu si trebe sè ne sierbesca de unu indemn si de o impintinare ca sè ne apusãmu seriosu de lucru, sè adunãmu si sè rumegãmu materialulu, pentru ca la fiitoriele adunãri sè producemu cu ajutoriulu lui Domnediu nesece opere demne de intielegintia, atãtu clericale câtu si civile, ce o posedè si de care e mandra confesiunea nostra. N'ar stricã, deca spre acést'a unele intrebatiuni mai afundu taiatorie ni le amu aruncã de cu bunu tempu sile-amu ventilã pre calea organeloru de publicitate.

Firesce, cã si mai bine ar fi, candu spre acestu scopu amu posedè unu organu speciale basericescu, pre care si alteum cercustãrile, in cari traimu, lu pretindu imperiosu.

Preste totu sinodulu, ce-lu descrisemu, consideratu si numai ca unu simplu sinodu pregatoriu la perfectã dezvoltare a sinodalitãtii in baserice nostra romana gr. cat., a fostu la inaltimea chiamarei sale, si luandu in semã cercustãrile eum si scurtimea tempului, neci neprevedere neci ne activitate pre cu dreptulu nu i se va potè imputã.

Dar' apoi acel'a si si ca sinodu diecesanu aduce nesece constitutiuni, cari cuprindu in sine semburele a multu

bine, si cari potu contribui si credem cã voru si contribui nu pucinu la doritã inaintare si inflorire a tote raportele vietiei nostre basericesci.

Numai de la una conditiune mai cu sema aterna implinirea a tote aceste, de la acea adeca, ca — precum observã si esc. sa p. Metropolitu — constitutiunile laudate sè nu se arunce si lase prin arhivele protopopesi, in predã pulberei si a molieloru, ci sè se puna in praese cu totu zelulu recortu de impregiurãrile nostre si de spiritulu tempului. Asiè sè si fia!

Dentatu

Cetimu in „Rom.“ de la 8. nov.

C o b l e n z, 17. noemv. — Domnulu si Domn'a Romaniloru, cu comitele si comites'a de Flandr'a, cu familia Hohenzollern si Wied, au ajunsu asta-di aci, pentru a visitã pre regin'a Prussiei. M. S. regin'a a datu unu dejunu de gala in onorea Domnului si Domnei. — Toti Romanii d'in suita erãu invitati. M. S. regin'a erã d'o gratia si amabilitate perfecta si aretã câtu de multu iubese si se interesa de Romania. M. S. a declarat cã M. S. regele a tramisu o depesia pentru a exprime regretule cã nu pote sè ièe parte la acést'a serbare si cã a insarcinat'o d'a-lu represintã.

Music'a a cantatu arie romane.

M. S. regin'a a tienutu unu toastu pentru feri irea si prosperitatea Romaniei.

Inainte si dupa dejunu, s'a preamblatu prin salonu la braci cu mari'a Sa Domnulu, exprimendu-i sentiemin-te de iubire pentru Romania.

Cu superioritatea recunoscuta a spiritului sèu, M. S. a convorbitu cu Romanii, si lucru insemnatu in etiquet'a curtiloru, la plecarea a sarutatu pre cele doue dame romane.

Asta di Joi, 6. noemvre, stilu vechiu, MM. LL. au plecatu la Bucuresci prin Vien'a.

De pre campulu bataliei dalmatine.

Espeditiunea incercata in 18—19 nov. pentru a scote de sub pitioarele rescolatiloru cele mai grele si mai bune positiuni strategice, a reesitu câtu mai reu pentru imperiali. Nece chiaru organele mercenarie nu se incerca a ascunde sangerosa perdere si debellatiune ce o suferi mai alesu column'a stanga a corpului de espeditiune condusu contra revoltantiloru d'in apropiarea forturiloru de Dragaliu si Risano.

Strimtoarea Han d'intre muntii Dragaliului va remanè tiparita cu litere de sange in analele operatiuniloru armatei imperatesci in Dalmatia. Nu pucini ofiçieri si una multime de gregari remasera parte morti parte raniti pre campulu bataliei, candu cei batuti fure siliti a se retrage.

Trecura 5—6 zile de la acelu conflictu fatalu pentru imperiali, si organele oficiali nu comunica detaiurile si rezultatele reali ale espeditiunei a trei a.

Se dice, cã rescolatii s'au retrasu in muntii apuseni ai Dalmatiei, cã puterea loru este concentrata in giurulu fortului de Crivoscea, un'a d'in cele mai solide si neaccessibile positiuni, si cã calea li este deschisa cãtra Munte-Negru.

De alta parte se spune, cã imperialii, necum sè pota procede mai departe in contra rescolatiloru, dar' nece terenulu ocupatu nu voru fi in stare a-si-lu sustienè, si estu-modu nimene nu crede, cã turburãrile dalmatine se potu suprime in tempu mai scurtu. Insu-si comandantele gen Auersperg, intr'unu raportu alu sèu cãtra ministeriulu de resbelu, recunosce, cã operatiunile nu se mai pota continuã in contra rescolatiloru retrasi la nisece positiuni neaccessibile.

Trei milione florini, bani scumpi, s'au spesitu pana acum, indesiertu. Una catime insemnata de munitiuni si arme s'au stricatu, afara de numeroase victime de fetiori. Tote indaru. Pentruce?

Pentru cã nedreptatea este nepotintiosa in faci'a dreptãtii. Fortia brutale trebe asta-di se cadia rusinata in lupt'a sa contra celoru ce combatu pentru drepturi si libertate.

Dominatiunea arbitraria a ostrunguriloru, cu tote armele sale mercenarie, nu e in stare a procurã pace durabile pentru acestu imperiu condusu la marginea propãstiei prin polticii sei, si cu atãtu mai dificulu este pentru acea dominatiune nedrepta sè restituie pacea odata turburata.

Mai multe foie publica una epistola d'in Cettinie, adresata conducatorului rescolatiloru d'in Zuppa, Nico Zec, de cuprinsulu urmatoriu:

Iubite Nico! Sntemu petrunci aduncu de nenorocirea si suferintiele vostre, cari noi nu vi le potemu usura. Cercati a ve impacã cu imperatulu vostru. Daca acést'a nu vi-aru succede, aperiati ve pana poteti; in casulu celu mai reu, tier'a nostra este deschisa inaintea vostra, unde poteti sè ve retrageți; — ne vomu intruni cu voi, vomu impartì bucuria si suferintie, partea nostra e si a vostra, averea nostra e si a vostra. Aceste nu le scriu numai eu d'in buna voi'a mea: principele Nicula

a ordenatu aceste, si Bozò, presiedintele senatului muntenegrinu le a aprobatu.

Filipu Ilici.

Nico Zec tramise acést'a epistola la toti capii rescolatiloru d'in Maina, Braiciu si Pobori, inse inainte de ce ar fi ajunsu la locul destinatiunei, fù prinsa de imperiali.

Unu raportu alu consulului francesu despre visit'a sa facuta nu de multu la principele Niculau, atrase atentiunea parisiãniloru asupr'a evinemintelor d'in Dalmatia. In acestu raportu se dice, cã in Cettinie domnesce una agitatie mare. Principele ar' fi dechiaratu consulului, cã d e o c a m d a t a va observã neutralitatea; dar' mai multe espressioni dedere a se sci, cã in Muntenegru se fierbu planuri nu ne insemnate. Principele vorbi cu multa incredere despre armat'a sa de 40,000, prevediuta cu arme de sistem'a noua. Se dice cã Muntenegru cërca ansa pentru a se certã cu port'a, anume principele ar' fi resolutu a cere de la ea doue forturi ce jacu la fruntariile Muntenegrului, si daca nu i se voru dà, elu e gat'a a le ocupã cu arm'a. — Acestu-a aru fi cuprinsulu raportului d'in cestiune. Cãte sunt drepte d'in aceste, nu scimu. In totu casulu nu suntemu departe de preser'a unoru evineminte mari.

Dreptulu de industria si venatu.

Doue proiecte de legi: unulu alu ministrului de industria si comeciulu in privintia dreptulu de industria, si altulu alu ministrului de justitia in privintia dreptulu de venatu; s'au pusu nu de multu pre mès'a corpuluiu legislativu, si se pertractéza in cele noue sectiuni dietali.

Ambe aceste proiecte merita atentiunea publiculu nostru cetitoriu; celu d'antãiu pentru importantia lui generale in vietia sociale a clasei industriariloru si meserisiloru, avendu mare influentia si asupr'a vietiei comune sociale; éra estu d'in urma, asiè se vede pentru cã ministeriulu actualu taudem aliquando se incerca a sterge d'in corpus juris remanintiele corelatiuniloru aristocratico-feudali, ce inca in mare parte mai sustau in patri'a nostra.

Vomu cautã dara alu face cunoscutu mai antãiu in esintia sa proiectulu de lege de industria, apretiuindu dupã meritulu sèu totu ce ni se vede a fi bunu, folositoriu si justu, si combatendu d'in punctulu nostru de vedere principiile si mesurile, cari, dupa parerea nostra, nu corespondu recerintieloru mai aventate in spiretulu libertãtii seculului presentu, si cari nu stau pre nivoulu asiediamintelor pre cari alte popore civilizate au basatu raportele loru industriali.

Cum cã si ministrulu de industria recunoscu acést'a recerintia, se vede d'in ace'a, cã afã de bine a nu pune proiectulu sèu pre mès'a reprezentantiloru simplu si fãra vreuna comentãriu, precum faceãu colegii sei cu mai multe proiecte; ci dsa crediã a fi de trebuintia sè lu comenteze, indulcesca si infrumãsetieze intr'unu espose sèu motivatoriu lungu si laudarusu, ce ne intarese in presupunerea nostra de susu cu atãtu mai vertosu cu câtu lucrulu bunu si folositoriu se lauda pre sine insu-si si n'are lipsa de recomandare multa.

Ministrulu de industria in espunerea motiveloru, ne aretã mai inainte de tote, cumcã regularea corelatiuniloru industriali d'in Ungaria prin proiectulu sèu ajunsu prim'a ora inaintea legislatiunei, — cã d'in timpurile cele mai vechie pana acum privilegiile evului de medilocu, ordinatiuni guvernamentali, decisiuni municipale si de ale corporatiuniloru, si usulu localu au fostu basea pre carea se eserceã industri'a, si cumcã si basea acést'a diferiã dupa tienuturi, interese si soiuri de industria, asiè precum tienutulu respectivu si corporatiunea industriale (tiehurile) poteã sè-si cascige, cu ajutoriulu respecteloru politice, avantagiuri sèu prerogative de la potestate sèu guvern; — mai de parte ministrulu ne invetia, cã de-si in an. 1840 prin art. de lege 17 s'a enunciatu deplina libertate in privintia producerii si productelor de fabrica, totu-si industri'a mai mica, carea nu mai poteã rivalisã cu productele de fabrica, a sustienutu principiulu sèu sistem'a restringerei independintiei laborei si a lucrului sèu a industriei de mana; in fine ministrulu constata, cumcã in an. 1859. guvernulu absolutisticu de pre atunci a regulatu prin o patenta starea industriale preste totu, basandu regularea acést'a pre deplin'a libertate de industria; — inse esposeulu ministeriulu d'fice in privintia acést'a, cã de-cum-va pasiulu acestu-a de mare importantia s'ar' fi facutu pre cale constitutiunale, de-cum-va principiulu libertãtii de industria nu s'ar' fi introdusu atunci, candu multe alte libertãti civile erãu oprise, de-cum-va dara in privintia folosirei libertãtii de industria si a ocrotirei acelei-a prin asociãri, n'ar' fi lipsitu liber'a miscare individuale, si de-cum-va preste tote aceste n'ar' fi fostu strabatutu pretotndene-a presentirea cea viua a rehabilitãrii stãrei constitutiunale, regulamentulu acestu-a de industria ar' fi fostu primitu dora cu mai multa apretuire, ar' fi fostu aplicatu in una directiune mai buna, si in privintia industriei de manufactura ar' fi produsu unu mai mare efectu. Inse intre impregiurãrile mentionate n'a potutu devinge antipãtia cu carea fù intempinatu parte d'in interesu propriu sèu egoismu, parte d'in sentiulu celu viu constitutiunale.

Èca dara terminii in cari ministrulu ni istoriséz a starea industriei d'in Ungari'a, pana ce ea ajunse in portfoiulu dsale.

Noi nu potemu avè neci o obiectiune meritoria, in contr'a deductiuniloru acestora, cã-ci recunoscemu, cã tempulu trecutulu neci decãtu n'a favorisatu starea industriale, ma ea erã atãtu de nebusita de totu foliulu de obstacle, starea cu principiulu progresului erã intr'una asiè contradictiune, in cãtu e mirare cã industri'a s'a potutu desvoltã in Ungari'a asiè, precum s'a desvoltatu si cã n'a remasu in starea ei primitiva.

Inse, pre langa tote aceste, de-si nu suntemu de feliu partinitorii guvernelor absolutisce, totu-si trebuie sè marturisimu, cumcã in consecinti'a argumentãrilor nu suntemu in tote d'acordu cu ministrulu, pentru cã noi nu potemu atribui desvoltarea si progresulu industriei numai statului constitutiunale, cã-ci acest'a aterna de la mai multe alte impregiurãri, precum e credetulu, starea buna financiãria, comunicatiuni sigure si rapedi, situatiuni favoritorie, materiale destule si bune, consumu corespunditoriu etc., si mai cu sèma capacitatea industriale; pentru cã vedemu, cã pre continentulu Europei sunt staturi de acele, cari nu se potu laudã de vr'o stare libera constitutiunale, si totu-si industri'a acelor-a prevalèza in mare gradu altoru-a multu sèu mai pucinu constitutiunale si libere.

De parte sè fia inse de noi, ca prin acest'a sè voimu cum-va a atacã principiulu constitutiunale in genere atunci candu profesãmu libertate in tote si asiè deplina libertate si pre terenulu estu manosu alu industriei, — ci cercãramu numai a constata, cum-cã de-si recunoscemu cã industria mai bine va fi prevediuta d'in portfoiulu unui ministru constitutiunale si democraticu, decãtu de pre mès'a siefulu birocrãtiei absolutisce, — totu-si marturisimu, cã desvoltarea si progresulu nostru industrialu prin acest'a inca n'a ajunsu la limanulu de unde aru potè pluti siguru si neconturbatu cãtra scopulu sèu celu maretu, ca adaca industri'a patriei sè fia nu numai medilocu de nutrire a unei classe de civi, ci sè fia bazea bunei stãri si inavutirei comune a statului, ce era si era s'aru potè ajunge numai prin implinirea conditiuniloru mai susu marcate, cari inse, dorere, se implinescu numai in forte micu gradu, ba potemu dîce cã in unele pãrti stagnèza, si ne tememu cã stagnarea acest'a va fi spre detrimentulu industriei cu atãtu mai vertosu, cu cãtu si proiectulu de sub cestiune, pre langa tota nisuint'a de liberalismu, ne intaresce multu in presupunerea nostra, ce vomu demunstrã mai tardiu.

L. Ionescu.

VARIETATI.

* (Cotimulu in „Rom.“ de la 8 nov., cã Dlu C. A. Rosetti a tramisu Doctorului Ratiu, pentru Tofaleni, victime ale barbariei lui Apor si ale justitiei ostrungure, a 13-a miie de franci de la frãtii nostri d'in Romani'a libera.

* (Junimearomana) d'in Pest'a votã in dominec'a trecuta trei adrese, un'a parintelui Andrievicin si comilitoniloru sèi d'in diet'a Bucovinei, alt'a filoromanului Schuselka, redactoru alu foiei „Reform“, si a trei-a conciliulu liberaliloru, ce se va tienè in Neapolea.

* (Ambi ministri), interpelati de Alesandru Romanu in caus'a Tofaleniloru, respunsera astadi, 25 c. Interpelantele fiindu bolnavu si nepotendu prin urmare a se dechiarã la respunsurile ministriloru, stang'a intrega si mai multi insi d'in drept'a protestara contr'a procederei camerei de a luã acta despre respunsurile ministriloru in absinti'a interpellantului, dar' fãra rezultat. Respunsurile sunt conforme comunicatului oficiale d'in „Monit.rom.“ d'in Bucuresci. Insemnãmu aci, cã Dlu Babesiu, esacerbatu prin procederea arbitrãria a mameluciloru d'in parti'a guvernului, nu se potu retienè de a nu eschiamã: „Dati numai, dati! (Csak rajta!)“ Presiedintele i tienù una lectiune aspra pentru acest'a espresiune amenintãtoria. Vedemu aci cu unu esepulu mai multu, cum se respecta in diet'a Ungariu libertatea cuvintului.

* (Comisiunea de imunitate) a camerei ungure, in siedinti'a sa de luni, si a espresu pãrorea, cã cererea procurorului generalu pentru estradarea deputatului Alesandru Romanu nu se pote impleni, d'in caus'a, cã lipseacu mai multe documinte relative la procesulu de pressa alu deplui Romanu, celu pucinu asiè dîce „Magyar Ujsãg.“ Precum suntemu noi inse informati, caus'a neestradarei este, cã tribunalulu de pressa trebuiã sè dovedesca, cumcã pre tempulu improcesuarei si alu condamnatiunei, fostu-a Ales. Romanu deputatu sèu ba? Cãtu pentru punctulu d'antãiu, este cunoscutu, cã pre tempulu improcesuarei, Ales. Romanu erã deputatu, era cãtu pentru alu doile-a punctu, prin una coincidentia a sortii, condamnarea se intemplã chiaru in diu'a candu fù alesu de deputatu in cerculu de Ceica.

* (Comisiunea financiãria) a camerei deputatiloru decise, in siedinti'a sa de luni, cu una mare majoritate de voturi, stergerea timbrului de diurnale. Venitulu de 200,000 fl., contrasulu pana acum dupa timbrulu de diurnale se va supleni prin regularea timbrului de inserate. Salutãmu acestu conclusu alu comisiunei fin. si sperãmu, cã camera nu va intardiã a lu primi. E tempulu, ca sè scapãmu odata si de acest'a sarcina nedrepta.

* (Cronica furiloru.) A trebuitu sè deschidemu acest'a rubrica, cã-ci industri'a de furturi incepe a prosperã, in Ostrunguri'a constitutiunale, in dimensiuni multu mai mari, decãtu sè-le potemu trece cu vederea. — Mauru Klein, unulu d'entre cei mai eminenti tãrgari de cai, dupa ce-si fructificã intr'unu tempu indelungatu desertitatea si maestria sa pre la „tãrgulu cucului“, avendu legature de comerciu prin Poloni'a si Russi'a, in fine ajunse si elu acolo unde ajungu toti hotii — la umbra, fiindu prinsu in Urbea-Mare si transportatu la Segedinu. — Ce-va anonimi pioãsi cercetara in noptea d'entre 12 si 14 l. c. intrulu besericei d'in Iasberinu, ducundu apoi cu sine mai multe vase de aur si argintu si cãti-va florini. Politia inca nu li-a datu de urma. — Unu domnu betranu, cu esterioru onestu, urmari, pre una d'in strãdele Vienei, pe junele J. Blass, care duceã la institutulu de credetu 22 mi de florini, si ajungundu-lu intr'unu ambitu, lu-tocã cu bãta sa cea mare in capu; tenerulu cadu ametitu; unu farmaciieru ce lucrã in curte, vedu pre betranu trecundu cu portfoiulu subuora, dar' nu scieã ce s'a intemplat in ambitu. Una muiere gasi pre tenerulu ametitu, facu larma, si dupa ce lu desceptara cu greu, spuse, cã cine-va l'a lovit si i-a luat banii. Acest'a s'a intemplat la lumin'a dilei. Hotiulu inca nu e prinsu. — Una epistola incarcatã cu 3680, fl., adresata d'in Pest'a la Hatzfeld, d'in gresiela s'a espeduitu la post'a d'in St. Hubert, si estu-modu neajungundu la locul destinatiunei, fù rechiamata, inse indesiertu. Dupa multa truda si necasu contele Raday descoperi, cã magistrulu postalu d'in St. Hubert, dlu Werner, ingritu de sortea baniloru d'in cestiune, i-a pusu bine, spesandu d'in ei 225 fl. Furulu, parinte la 2 copii, in etate de 42 ani, e inchisu.

* (Insciantiare.) Comitulu societãsii romane de lectura d'in Lugosiu, in siedinti'a sa d'in 16 nov. a. c. a desiftu terminulu adunarei generali anuale a societãtii, pre 30 si continuativu pre 31. dec. an. curcal. nou, ce'a ce se face cunoscutu pl. tit. DD. membri. Mich Nagy presiedinte.

* (Breteleiele) (Hosentrager) lui Topa Tache. Ni se spune cã in un'a d'in dilele trecute cuviosulu Pop'a-Tache, pre candu se inbracã a casa, unde erã facia si vr'o doi-trei preoti, tragandu-si pantalonii, s'a intimplatu sè i-sè rupa breteleiele ce obicinuesce a purtã, in asiè stare, in cãtu fiindu forte vechie, nu se mai poteãu reparã ca sè se serve de ele:

— Parinte, dîce atunci Pop'a-Tache, cãtre unulu d'in preotii aflati de facia, fii bunu si repede-te st. Ta pana in tergu, ca sè-mi cumperi una parechia de breteleie, si i dete si parale.

Supusulu preotu porni pre data in tãrgu si intrandu intr'unu magazinu ore-care d'in strad'a si localitatea ce ni sunt inca necunoscute, dupa ce dete diu'a buna proprietarului, ceru:

„Dati mi o parechia de breteleie bune pentru cuvios'a sa parintele protopopu alu judetului.“

Spiritualulu comerciantu, cu afabilitate obicinuita si particulare acestei profesiuni i dîse:

„Indata parintiele, pofiti numai, siedeti putnu pana sè cautu insu-mi o parechia, asiè cum merita a fi pentru cuvios'a sa“, — si trecu in a dou'a camera d'in fundulu magazinului.

Dupa cãte-va minute de zabava est cu unu micu pachetu in mana, involuitu in hartia fina si siglatu, pre care lu incredintiã trimisului dicundu-i: „Poftimu parinte, o parechia d'in cele mai solide si nimerite pentru sf. sa, prim'a calitate.

Preotulu scose indata parale d'in busunariu si intrèba cãtu costa ca sè le platèscã; dar' ne-interesatulu comerciantu adause: „Nici unu banu, parintiele; pentru asiè micu lucru, trebuciosu sf. sale, nu trebuie sè se supere sf: sa; noi suntemu gat'a a-i dà gratisu ori candu mai multu de cãtu atãta.“

„Plecatiune tata,“ dîse atunci preotulu veselu si multumindu comerciantului;

„Sarutu manele, parintiele,“ respunse si comerciantulu suridindu; — si tramisulu est d'in pravalia luandu-si drumulu cu pasi grabnici, cãtra domiciliulu celui ce lu trimisese.

Mare fù inse mirarea mucalita, — asiè se vorbesce, — candu cuviosulu Pop'a-Tache, desfacundu pachetulu, pre candu si preotulu i narã conversatiunea intretienuta cu comerciantele, vedu in locu de breteleie, doue streanguri, innodate cu ochiu. („Democrat'a.“)

*) Protopopu in Romani'a, care represinta ignoranti'a si arbitriulu.

Sciri electrice.

Madridu, 20. nov. Se ascèpta insciantia oficiali d'in Florenti'a cu privire la candidatur'a ducelui de Genov'a. Aici se crede, cã regele Iatliei, ca tutoru alu ducelui, pote sè primèscã sèu refuze candidatiunea nepotului sèu. — Vinader atacã aspru pre guvernulu pentru zsecutarea carlistiloru. Prim a respunsu, cã guvernulu a procesu cu mariniã in caus'a carlistiloru, si va procedè totu asiè in asemenea casuri.

Paris, 21. nov. „Journal Officiell“ publica raportulu d'in 18 l. c. alu ministrului de comerciu Leroux, prin care se constata rezultatele reformelor economiei rurale, si se propune infintiarea unui senatu comercialu, d'in 3 senatori, 3 deputati, 3 consiliari de statu si d'in 9 membri eminenti d'in class'a comerciantiloru si industriariloru.

Paris, 22. nov. Imperatorele si principiulu imperialu au venitu aci d'in Compiègne. — „Univers“—ulu publica scrisorea eppului d'in Laval, prin carea se desapropa cercular'a arcieppului Dupanloup, emisa in cestiunea infalibilitãtii papei.

Paris, 22. nov. La alegerele de eri s'au infaciatu pucini alegatori; alegerele de asta-di decursera in pace. — Asta-di s'au tienutu consiliu ministerialu.

Paris, 23. nov. S'au alesu: in cerculu primu electoralu: Rochefort cu 17,957 voturi; in alu treile a Crémieux cu 20,489 contra 9676 voturi ale lui Pouyer; in alu optule-a: Aragoc cu 22,120 voturi; in alu patrule-a se va face votare cu bille intre Glais-Bizoin si Brisson-Allou; Carnotu obtienù 12,936 voturi.

Paris, 23. nov. Unu telegramu datatu in 22 c. de la Suezu anuncia, cã Imperatès'a Eugeni'a a plecatu, pre marea mediterrana cãtra, casa.

Bucuresci, 24. nov. Domnulu si Domn'a avura una intrare, d'entre cele mai pompose. Ceremonialulu casatoriei civile intre Domnu si Domn'a s'a severaftu prin primariulu cetãtii. Totu atunci 50 parchie romane, inchiara acte de casatoria.

Sãnpetriburgu, 23. nov. Se dîce, cã ducele Orloff, pana acum reprezentante rus. in Bruzell'a, ar' fi numitu definitivu de reprezentante la curtea d'in Vien'a.

Madridu, 23. nov. Cortesulu a decisu a cere de la guvernulu substernerea actelor ce dovedescu cointelegerea esistente intre rescolatii d'in Cuba si intre cei d'in Spani'a. — Propunerea pentru votarea recunoscintiei, pentru marele servitiu ce Lesseps l'a facutu omenime! prin crearea canalului de Suez, s'a primitu. — Sub decursulu discussiunei asupr'a depunerei juramentului pentru constitiune, ministrulu cultelor spune, cã pap'a a concesu prentiloru a depune juramentulu asupr'a legiloru constitutiunali.

Florenti'a, 23. nov. Lanza primi insarcinarea de a compune noulu cabinetu.

Caïro, 24. nov. Imperatulu Austriei plèca in 26.

Risano, 24. nov. Rescolatii nu se mai ivescu, de candu s'au retrasu intre muntii apuseni. Ploi'a cure de 7 dîle. Deci trupele nu mai potu taberi sub ceriulu liberu, ci petrecu sub acoperementu.

Berolinu, 24. nov. Camer'a, in conferinti'a sa preliminarã, primi cu 218 contra 116 voturi motiunea lui Lasker, pentru ca competiti'a federatiunei de nordu sè se estinda asupr'a tuturor drepturiloru civili. Ministrulu de justitia fù contr'a acestei motiuni, temendu se, cã reprezentantiele statelor singuratece se voru amestecã in legislatiunea federatiunei.

Burs'a de Vien'a de la 24. nov.

5% metall.	59.90	Londra	124.30
Imprum. nat.	69.20	Argintu	122.70
Sorti d'in 1860	95.30	Galbenu	5.88½
Act. de banca	724.—	Napoleond'or	9.93½
Act. inst. cred.	243.25		

Proprietariu, editoriu si redactoru respunditoriu.
ALESANDRU ROMANU.